

SZTEhírek > Híarchívum > 2018. Július

Az SZTE oktatói-kutatói írták meg az Igazságügyi Minisztérium történetét

2018. július 19.

Számos intézménytörténeti érdekességről és a levéltári kutatómunka nehézségeiről is szót esett, amikor az Igazságügyi Minisztérium történetét feldolgozó kötetekről meséltek a szerzők. A Szegedi Tudományegyetem jogász oktatóit-kutatóit – Antal Tamást és Révész Bélát – a történész Marjanucz László kérdezte a 89. Ünnepi Könyvhéten.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

Hiánypótló művet, az Igazságügyi Minisztérium két kötetbe foglalt történetét ismerhette meg a 89. Ünnepi Könyvhéten az egyetemi kutatómunka publikációiban is testet öltő eredményeire kíváncsi olvasóközönség. A könyvbemutatót a szerzőkkel, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar két oktatójával-kutatójával – *Antal Tamással* és *Révész Bélával* – a helytörténetírás „nagy-masterének” számító *Marjanucz László* történész, az SZTE Bölcsészettudományi Kar Modernkori Magyar Történeti Tanszék vezetője beszélgetett.

A kutatómunka kulisszatitkai

A kiegyezéssel induló nagy jogalkotási folyamatára is kirajzolódik az **Igazságügyi Minisztérium története (1867– 1944) című, Fejezetek a polgári kor évtizedéből alcímű kötetből, amelyet Antal Tamás** jegyez. Az SZTE ÁJTK Európai Jogtörténeti Tanszék egyetemi docense elárulta: a minisztériumi iratok nagy része is a tűz martaléka lett, mikor a budapesti Bécsi kapu téri levéltár leégett. A felvillantott nehézségek ellenére siker, hogy **eredeti dokumentumok közzéte teszi ki a 2 kötetes mű nagyobb részét**. Az így megismerhető törvények vagy hatályos joggá nem vált törvényjavaslatok közül több „megoldásait a 2010–2018-as két parlamenti ciklus jogalkotása is figyelembe vette” – emlékeztet a kétkötetes friss mű Ajánlójában *Trócsányi László* igazságügyi miniszter.

– Nincs automatikus megfelelés az intézmény- és politikatörténeti folyamatok között – véli **Révész Béla**, aki az IM történetének **1944 – 1990 közötti korszakát a Párirányítás évtizedei** alcímmel **összegezte**. Az SZTE ÁJTK Politológiai Tanszék egyetemi docensét az Országos Levéltár két éven át tartó zárata akadályozta a kutatómunkában. E kötet előzményének is tekinthető, hogy 2016 májusában elkészült *Révész Béla* szerkesztésében az **Iratok az Igazságügyi Minisztérium történetéből 1944-1990 című dokumentumgyűjtemény**, amelyhez „a szerkesztő kitűnő tanulmányt is fűzött”. Megtudjuk a tárcavezető *Trócsányi László* Ajánlójából azt is, hogy két korábbi elődje – *Vladár Gábor* és *Ries István* – is kifejezte szándékát az IM történetének feldolgozására, ám őket koruk nyugtalansága megakadályozta a „történetírásban”, amit a közelmúlt letisztultabb viszonyai lehetővé tesznek.

Az aranykortól a fordulatokig

Visszatekint a kiegyezést megelőző időszakra is *Antal Tamás*: a könyvbemutatón élvezettel mesélt **Magyarország legjelentősebb szakértői kormányáról**, amelynek összes tagja – egy kivétellel – akadémikusként is tekintélyt vívott ki magának. Méltatta *Deák Ferencet*, az első felelős magyar „ministerium” igazságügy-miniszterét. – Ilyen előzmények után indult útjára a szuverenitását újra

helyreállító állam. A jogrendszerünk pilléreit hozta létre az Igazságügyi Minisztérium – hangsúlyozta a jogtörténész, aki kodifikációtörténetet és a modern polgári állam jogintézményének kialakulását is vázolhatta művében.

Jogász diplomát adott az 1949-ben egy éves tanulmányi idővel működő „büntetőbírói és ügyési akadémia” – utalt a világháborúk utáni fordulatok korára a képzés jellege. Hasonlóképpen „korspecifikus” **a népbíróságok és a rendes igazságszolgáltatás ellentmondásos viszonya**, vagy hogy egyaránt az „ügynökök” és a „megfigyeltek” terepe volt az IM – sorolta *Révész Béla*, aki a párt-állami összefonódás fontos szereplőire és intézményére is rábukkant. Az 1957-ben született és 1988-ig létező, az állami és a pártvezetés közötti feszültségek feloldásáért felelős **Koordinációs Bizottság** 6 tagjának a mindenhatóságára több példát is talál az olvasó.

Hasonlóságok és érdekességek

Hasonló felépítésű a két kötet. **Az Igazságügyi Minisztérium története (1867–1944), Fejezetek a polgári kor évtizedéből című kötet Tartalom jegyzékének főbb részei:** Ajánlás, Magyarország igazságügyminiszterei 1848 és 1990 között, Bevezetés, I. Szervezés és szervezet, II. Jogalkotási tevékenység, III. Fejezetek a minisztérium közigazgatási tevékenységéből, IV. Fragmentumok a minisztérium bizalmas irataiból (1914–1923), Irodalomjegyzék, Iratok, Névmutató.

Az Igazságügyi Minisztérium története (1944–1990), A pártirányítás évtizedei című kötet Tartalom jegyzéke: Ajánlás, Magyarország igazságügyminiszterei 1944 márciusa és 1990 májusa között; I. Előzetes megfontolások; II. A Minisztérium belső, intézménytörténeti változásai; III. A Minisztériumot ért befolyások, pressziók, elvárások; Irodalomjegyzék; Iratok; Névmutató.

A szerzők a fontosabb és lehetséges témakörök köré csoportosították a fellelhető dokumentumokat és az azokból levonható következtetéseket. Az adott korszak igazságügyi minisztereinek bemutatása mellett képet adtak az intézmény aktuális szervezeti és működési rendjéről.

Ugyanakkor a tartalmi hangsúly eltérő. **Az első kötetben az IM jogalkotási és közigazgatási szerepe, míg a másodikban az IM politikai meghatározottsága kerül fókuszba.**

Érdekességeket is találtak a megmaradt iratok alapján az Igazságügyi Minisztérium 123 éves históriáját áttekintő kutatók. Például: nem csupán a grafológusok számára elgondolkodtató **Ferenc József vagy éppen Teleki Pál aláírásának rajzolata**. Vagy: a nemzetközi jogi együttműködésre példa az Erzsébet királyné ellen 1898-ban elkövetett halálos merénylet után, **a XX. század elején terjedő anarchizmussal szembeni közös külügyi-igazságügyi fellépés, ami a jelen terrorellenes együttműködésének előképe**. Izgalmas az is, ahogy az 1867 és 1990 közötti időszak **62 magyar igazságügyi miniszter** rövid életrajzából összeálló kép alapján kiderül, közülük ki sorolható a „jogtudósok”, illetve ki a „politikuskok” csapatába. Az pedig intézménytörténeti kuriózum, hogy **az 1944 decemberétől 1945 márciusáig tartó 3 hónapban Magyarországon két Igazságügyi Minisztérium működött**... Végül láthatóvá lesz, hogy az IM a rendszerváltozásnak, az alkotmányosság és a jogállamiság helyreállításának főszereplője lett.

Az Igazságügyi Minisztérium történetét feldolgozó kétkötetes monográfia számos kérdést kénytelen mellőzni vagy nyitva hagyni, ezért a szerzők folytatni kívánják a kutatómunkát. Ám e „kétkezes mű” jelen formájában is kiemelkedő darabja annak a kiadvány-sorozatnak, amelyben – *Trócsányi László* törekvései nyomán, jórészt az SZTE kutatóinak közreműködésével – a jelen IM állít emléket a magyar jogtörténet jeles eseményeinek és alakjainak.

Újszászi Ilona

További információk:

89. Ünnepi Könyvhét – Trócsányi László Párizsi Naplójáról a legfrankofónabb magyar városban, Szegeden mesélt (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-180617?folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – Szabó Tibor tükörképe a levélgyűjteménye (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-szabo?folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – Szabados Ágnes a boldogság kulcsáról, az olvasásról (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-180614?folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – az SZTE irodalomtörténésze is kérdezett „a zEtna tüzérzékeny köteteiről” (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-szte-180614?folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi könyvhét – „nagy gondolatok kertjében lakni, s olvasni, mint egykor” – Darvasi Lászlóval és Szilasi Lászlóval (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-nagy-180613?folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – Drámapedagógiai kört indít, a fiatalokat vonzó programokat kínál a Szegedi Nemzeti Színház (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-180613?folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – Nagy Gábor Dániel a társadalmi tőke és a vallás kapcsolatrendszeréről (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-nagy-180610?folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – Az SZTE frankofón bölcsészei a felvilágosodásról, a művészet befogadásáról, az utazási irodalomról (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-szte?folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – Boldizsár Ildikó mesekutató a történetek hatalmáról (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-180608-1?folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)

89. Ünnepi Könyvhét – Vendégsátorban az Europe Direct az SZTE ÁJTK Nemzetközi és Regionális Intézettel (/sztehirek/2018-junius/89-unnepi-konyvhet-180608?folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&folderID=44300&objectParentFolderId=19355)